

Galesia

Anututä iniken bänep ironi terakgän nimagut täyak unitäño manbiñam

¹* Näk aposoro Pol, äma kubätä aposoro piä ño täkta iwoyäñpäñ nämo nepmañpäñ yäpmäñ äbut. Nämo, näk piä man ño Jesu Kristo-kät Anutu Nan, Kristo kumbani-ken nanik wädäñ tädotkuko u keriken nanikpäñ yäput. ² Eruk näk ba notnaye näkkät itkamäñ ñonitä bänep oretoret man kudän täñpäñ pena yäpmäñ äbot täñpani ämawebe äbori äbori Galesia komeken nanik inta äretak. ³* Anutu Nankät Ekäninin Jesu Kristo täño orakoraki ba bänep pidämtä intä terak tokñek päton. ⁴* Kristo uwä nintäño momita yäñpäñ kowata Anutu Nanin täño mani buramiñpäñ gupi iniñ kireñkuk. Ude täñkuko uwä nin kome ñonitäño topmäk-topmäk waki uken nanikpäñ nimagutkuk. ⁵ Uita Anutu wäpi tärek-täreki nämo, iniñoret täkäna! U bureni.

Manbiñam bureni-inik u kubägän

⁶ In täño manbiñam ñode nadäñkañ kikiñutpäñ nadäwätäk pähap umuri kubä täñkut! In imata Anutu, Kristo täño orakoraki terak inita biñam tämaguranipäñ bäräñeñ-tagän mäde ut imikañ? Ba imata manbiñam kubä iwarän täkañ? ⁷* Nadäkañ? Manbiñam bureni kudupi kubä

* **1:1:** Gal 1:11-12 * **1:3:** Rom 1:7; Plp 1:2 * **1:4:** Gal 2:20;
1Ti 2:6; Tai 2:14; 1Jo 5:19 * **1:7:** Apos 15:1,24

nämo itak. Nämoinik. Upänkaŋ äma ätutä intäŋo nadäkinikjin täŋkuräk takta Kristo täŋo manbiŋam bureni u yäpmän äyänutpäŋ goret käda yänpäŋ-täwoŋärek täk täkaŋ. ⁸ * Unita ŋode täwera ket nadäwut; Ninin-tägän ba aŋero kubä kunum gänaŋ naniktä manbiŋam kudupi kubä, nintä bian nämo täwetpäŋ täwoŋärewni udewani kubä yänahäweko uwä geŋi wakita biŋam kaŋ täŋpän! ⁹ Eruk, man ugänpäŋ äneŋi ŋode täwetgän täŋpa; Äma kubätä manbiŋam kudupi kubä intä manbiŋam bian nadänpäŋ iyap täwani u udewani-gänpäŋ nämo yänahänpäŋ täwereko uwä äma udewaniwä geŋi wakita biŋam täŋpek.

¹⁰ * Täŋpäkaŋ ude yäyat unita in jide nadäkaŋ? Man ude yäyat uwä ämatä näka nadäwä tägawäpäŋ wäpna yäpmän akukta yäyat ba Anututä nadäwän tägakta yäyat? Bian täk täŋkuro ude ämatä nabänpäŋ wäpna biŋam oraŋ namut yänpäŋ täk täyat u täŋpäwä eruk näk Kristo täŋo piä äma bureni nämo!

Poltä aposoro wäp yäpuko unitäŋo manbiŋam

¹¹ * Täŋpäkaŋ notnaye ŋode täwera nadäwut; Manbiŋam yänahäk täyat uwä ämatä nämo pewä ahäwani. ¹² * Manbiŋam u äma kubä meni-ken nämo yäput, ba äma kubätä nämo näwetpäŋ näwoŋärenkuk. Nämo, Jesu Kristo ini-tägän manbiŋam unitäŋo mebäri näwoŋärenkuk.

¹³ * Täŋpäkaŋ in bian näkŋo manbiŋam uku nadänkuŋ. Nadänkuŋo uwä ŋode; Juda täŋo bagata nadäkinik täŋpäŋ iwarän täŋkaŋ Anutu

* **1:8:** 1Ko 16:22 * **1:10:** 1Te 2:4 * **1:11:** Mat 16:17 * **1:12:** Gal 1:1 * **1:13:** Apos 8:3

täno kudupi ämawebe äbot mäyap tänpa wanju. U kudup paorut yänpäj butewaki-kät nämo, peŋ awähuttäj kuŋat täŋkuronik. ¹⁴ * Täŋkaŋ gubaŋiken näk äbeknaye oranaye täno kädet biani kudup u nadäwa-tärewäpäŋ Juda äma bureni itta bänepna kädäp ijiwänpäj näkä jukun-jukun kehärom taŋpäŋ iwarän täŋkut. Tänpäkaŋ ude täŋkuro unitäwä Juda nanik äma gubaŋi ätu näkŋakät bok tägawani uwä näkä yärepmit moreŋkut.

¹⁵ * Upäŋkaŋ meŋtä näk nämo bäyaŋirän Anututä näk bian iwoyänjuk. Täŋkaŋ kadäni ini nadänjuk-ken iniken orakoraki terak piä äma ude itta yänpäj nämagutkuk. ¹⁶ * Eruk kadäni ini nadänjuk-ken uwä näkä guŋ äbotken päŋku Jesu täno Manbiŋam Täga u yäŋahäkta Nanaki kwawak näwoŋärenjuk. Tänpäkaŋ näk jukuman näwerut yäŋkaŋ ämaken nämo yäŋapiŋtäŋ kuŋatkut. ¹⁷ Ba aposoro intäjukun ahäwani unita yabäwayäŋ Jerusalem nämo kuŋkut. Nämo, Arebia komeken pengän kuŋkuro uken kadäni käroŋi ittängän äneŋi äyänjutpeŋ Damaskus komeken kuŋkut. ¹⁸ * Eruk obaŋ yaräkubä täreŋirän Pitakät man yänpäj-nadäkta Jerusalem kuŋkut. Päŋku kepma 15 ude u itkut. ¹⁹ * Tänpäkaŋ kadäni uken uwä aposoro ätuwä nämo yabänjuk. Jems, Ekäni täno nägät moräk ugänpäj kaŋkut.

²⁰ Notnaye, manbiŋam kudän täŋ tamitat ŋowä jopman nämo yäyat. Anutu iŋamiken bureni-inik täwetat. ²¹ * Tänpäkaŋ Jerusalem u ira täreŋirän

* **1:14:** Apos 22:3 * **1:15:** Ais 49:1; Jer 1:5; Rom 1:1 * **1:16:**

Apos 9:3-6; Gal 2:7 * **1:18:** Jon 1:42; Apos 9:26 * **1:19:** Mat

13:55 * **1:21:** Apos 9:30

mädenikenä Siria, Silisia kome, yotpärare kubäkubä gänaŋ uken kuŋatkut. ²² Upänkaŋ Judia komeken Kristo täŋo ämawebe äbot itkuŋo u näk inamna nämo nabänkuŋ. ²³ Äma ätutä näka ŋode yäk täŋirä nadäk täŋkuŋ; Äma bian ninta iwan täŋpäŋ nidäpmäk täŋkuko, ba manbiŋam bureni unita nadäkinik täŋpanita bian täŋpäwak täŋ yämiŋkuko upänkaŋ apiŋo manbiŋam upäŋ yänahäntäŋ kuŋatak yäk. ²⁴ Täŋkaŋ Anututä kädet jide jide näwoŋärenkuko unitäŋo biŋam nadänkaŋ wäpi biŋam iniŋ oretkuŋ.

2

Aposoro ätutä Pol not täŋ imiŋkuŋ

¹* Eruk, Siria Silisia kome käda kuŋarira obaŋ 14 ude tärenkuk. Eruk mädeniken Banabas-kät nektä Taitus imagutdakaŋ Jerusalem äneŋi kuŋkumäŋ. ² Anututä ini u kukta yänpäŋ peŋ näwetkuko unita kuŋkut. Jerusalem kuŋpäŋä piä täŋkuro ba täŋpayäŋ täyat unitä jopi täŋpeko udeta nadänpäŋ äbot täŋpani täŋo äma ekäni ekäni ukätgän käbeyä täŋkumäŋ. Käbeyä täŋpäŋ Manbiŋam Täga guŋ äbotken yänahäntäŋ kuŋat täŋkuro unita yäwetkut. ³* Täŋpäkaŋ notnapak Taitus, näkkät itkumäko u Grik, guŋ äbotken nanik upänkaŋ gupi moräk madäkta aposoro uwä nämo peŋ niwetkuŋ. ⁴* Nämo, upänkaŋ äma ätu gupi-tägän not täŋpäŋ bämopnin-ken äbä itkuŋ. Äma uwä nin Kristo terak бага man täŋo komi piä mäde ut imiŋkumäŋo unitäŋo mebäri nibänpäŋ nadäkta bämopnin-ken äbä itkuŋ. Äma unitäwä Taitus gupi moräk

* **2:1:** Apos 15:2 * **2:3:** Apos 16:3 * **2:4:** Gal 1:7; Gal 5:1,13

madänaŋi yän yäk täŋkuŋ. Ude yäk täŋkuŋo uwä nin yän-nikŋat-pewä бага man täŋo watä piä äma ude äneŋi irut yänkaŋ yäk täŋkuŋ. ⁵ Upänkaŋ man udewanitä Manbiŋam Täga täŋo kädet bureni täŋpāwak tākaŋ. Unita Galesia ämawebe notnaye inken ude ahāwek yänpāŋ nin Taitus täŋo gupi moräk madäkta yänkuŋo u nämoinik nadän yämiŋkumāŋ.

⁶ * Eruk, äbot täŋpani täŋo äma ekäni ekäni wäpi biŋam ikek käbeyä bok täŋkumāŋo unitä manbiŋam näkä yänahäk täyat uniterak man kodaki kubä nämo yäpurärätkuŋ. Täŋpākaŋ äma uwä wäp biŋam ikek yän yäyat upänkaŋ wäp biŋam ikek ba wäp biŋam ikek nämo, unita nadänjira inigän inigän nämo täk täyak. Imata, Anututä wäp biŋamta yänpāŋ äma nämo yäpmän danik täyak. ⁷⁻⁹ * * Täŋpākaŋ äma ekäni ekäni Pita, Jems, Jon uwä man kodaki kubä nämo näwetkuŋ. Nämo, u nektä piä täŋkumāko u kaŋpāŋ nadänpāŋ notniye bureni-inik yän nadänkuŋ. Ude nadänpāŋ Banabas-kät nek ketnek wädänkaŋ piänin kubägän yän nadänkaŋ not täŋ nimiŋkuŋ. Uwä ŋode nabänpāŋ-nadänkuŋ; Anututä iron täŋ namiŋpāŋ näkä Manbiŋam Täga guŋ äbotken yänahäkta piä man namiŋpāŋ peŋ näwetkuk, Pitatä Juda äbotken manbiŋam yänahäkta piä man imiŋpāŋ peŋ iwetkuko udegän. Pitatä Anutu täŋo kehāromi terak Juda äbotken aposoro piä täk täŋkuk. Täŋpākaŋ näk udegän, Anututä guŋ äbotken aposoro piä täkta kehāromi namiŋkuk. Eruk, ude nabänpāŋ-nadänkaŋ Pita, Jems, Jon, äbot

* **2:6:** Apos 10:34 * **2:7-9:** Apos 22:21 * **2:7-9:** Jon 1:42

tänpani täño intäjukun äma ude itta yäj yämani unitä nadäj niminpäj ñode niwetkuñ; Inä guñ äbotken piä täga täñirä ninä Juda äbotken piä api täk täne yäj niwetkuñ. ¹⁰ * Täñpäkañ man kubä ñode niwetgän täñkuñ; In kuñkañ piä tänayäj täkañ-ken u itpäñ äma jäwäri ninken itkañ unita nämo guñ tänpäj täñkentäk ätu kañ pewä äbäk täñput yäj niwetkuñ. Ude täkta niwetkuño nadäk tawañ uku bian nadänpäj pidäm täñkut.

Poltä Pita ibeñkuk

¹¹ Eruk Pita täño manbiñam ñode täwerayäj; Nin Antiok iritna Pita äbuk. Äbänä kudän waki kubä täñkuko unita yänpäj injami-kengän iwet ahänpäj kañ-yäñkut. ¹² * Kudän waki u ñode täñkuk; Pitatä Antiok pengän äbukken ugän guñ äbot nadäkinik täñpani-kät itpäñ ketem bok nak täñkuñ. Ude täk täñkukopäj kadäni Jemstä Juda äbotken nanik äma ätu yäniñ kireñpewän äbuño ugänä Pitatä guñ äbotken nanikkät ketem bok nak täñkuño u yabäj umuntañ päñku inigän itkuk. U imata, äma Jemstä yäniñ kireñpewän äbuño uwä ñode nadäwani; Guñ äbotken nanik Jesuta nadäkinik täñpani u kudup gupi moräk madänañi yäj nadäk täñkuño unita Pitatä umuntañpäñ täñyäkñarani kudän ude täñkuk. ¹³ Ude täñirän Juda noriye ätu bok itkuño u imaka, täñyäkñarani kudän u udegän täñkuñ. Ude täñirä nadäk kädet unitä Banabas imaka imagutkuk. ¹⁴ Eruk, ude täñkuño u Manbiñam Täga täño kudäni bureni u nämo iwarirä yabänpäj näkä Pitapäj noriye inamiken ñode iwetkut; Wa! Gäk

* **2:10:** Apos 11:29-30 * **2:12:** Apos 11:3

Juda äbotken nanik kubä upänkaŋ Juda täŋo бага mebäri mebäri nämo iwatpän guŋ äbot täŋo täktäki iwatpän bok täga itkuŋ. Eruk, ude täŋ itkunopän imata apiŋo guŋ äbotken nanik notkaye unita Juda täŋo бага man u iwaräntäкта yäwoŋjärewen?

¹⁵ Bureni, nin uwä Juda äbotken ahäwani, guŋ äbot momi täŋpani yän yäwerani uken ahäwani nämo. ¹⁶ * Upänkaŋ ŋode bureni nadäkamän; Moses täŋo бага man iwarän täwani unita yänpän Anututä äma kubäta siwoŋi äma yän nämo yäntären imek. Nämo inik. Äma Jesu Kristota nadäkinik täŋpeko unita uyaku Anututä siwoŋi äma yän yäntären imek. Unita äbot täŋpani nin imaka, Juda äbotken nanik upänkaŋ Anututä siwoŋi äma yän yäntären nimikta Kristo Jesuta nadäkinik täŋkumän. Baga man iwat-iwat kädet uterak nämo. U imata, бага man iwarän täwani yänpän Anututä äma kubä siwoŋi äma yän nämo iwerek.

¹⁷ Täŋpakan nin Juda äma upänkaŋ Anututä siwoŋi äma yän yäntären nimikta Jesu Kristota nadäkinik täŋkumäŋo unitä kwawak ŋode niwoŋäretak; Nin imaka, momi äma, guŋ äbotken nanik udewanigän. Ude unita ŋode yänitna tägawek? Kristotä momi kädet taŋi ahäкта piäni täk täyak. Ude täga nämo yäne! Nämo inik! ¹⁸ Upänkaŋ ŋode täŋpero uyaku momi äma bureni-inik täŋpet; Baga man iwat-iwat kädet mäde ut imiŋkuro u äyänutpän äneŋi iwarän täwero uyaku. ¹⁹ * Näk ŋode nadän däkŋenkut; Baga mantä täŋkentän namiŋirän uterak Anututä siwoŋi äma yän täga

* **2:16:** Apos 15:10-11; Rom 3:20-28; Rom 4:5, 11:6; Gal 3:11

* **2:19:** Rom 7:6

nämo näwereco unita apiño näk бага man iwatiwat kädet kädatawä äma kumbani ude itat. Uwä бага mantä ini nutkuk bumik. Bureni, näk Anututa biñam itpeñ kuñatta бага man iwatiwat kädet mäde ut imiñkuro u. ²⁰* Näk Kristokät päya kwakäp terak bok kumbumäko unita irit mebäri kubä yäput. Unita apiño bian itkuro ude nämo itat. Näk näkñaken kehäromi teragñan itat yäñ nämo yäwet. Nämo, Kristotä bänepñaken itak unitä näkño mähemna ude it namitak. Gupna nitek kuñat täyat upäñkañ Kristo, näka nadäñ namikinik täñpäñ näk täñkentäktä gupi iniñ kireñkuko unitagän nadäkinik täñpäñ kuñat täyat. ²¹ Baga man terak itat yäñ nämo yäk täyat. Nämo, ude yäwero uwä Anutu täño orakoraki u täñpewa imaka jopi ude täñpek. Mebäri ñodeta yäyat; Baga man iwatiwat kädettä täñpewän Anutu iñamiken siwoñi äma irero u täñpäwä Kristo u jop nadäñ kumbuk yäñ nadäne.

3

Baga iwatiwat ba nadäkinikta man

¹ Butewaki pähap! Galesia äbot täñpani, inä guñ bureni-inik! In Jesu Kristo u päya kwakäp terak kumbuko u kwawakinik täwetpäñ täwoñärewni upäñkañ netätä jukujin yäpurän guñ tañirä man burenita mäde ut imiñkuñ? ² Unita näk imaka kubägän ñonita täwet yabäñira näwerut; Kudupi Munapik yäpuño uwä kädet jide terak yäpuñ? Baga man iwatiwat kädet terak yäpuñ ba Manbiñam Täga u nadäñpäñ nadäkinik täktäk kädet terak

* **2:20:** Jon 13:1; Gal 1:4

yäpuŋ? ³ In guŋ bureni täŋo nadäk-nadäk pewä ahäkaŋ ŋonita nadäwa inide kubä täkaŋ! Jide? Munapik täŋo kehäromi terak yäput-penpän Jesu iwarän täŋkuŋopän apiŋo imata kunum kaŋ-ahäka kädet biani täŋo täktäk terak täkaŋ? ⁴ Jesuta yänpän komi bäräpi ahäŋ taminkuŋo unita nadänirä imaka jopi täŋkuk? Wa! Ude täkaŋ unita nadäwätäk pähap täyat. ⁵ Ba jide? Anutu Kudupi Munapik taminpän kudän kudupi bämopjin-ken pewän ahäk täkaŋ u mebäri imata ude täŋ tamik täyak? U intä бага man iwaräntäk täkaŋ unita yänpän, ba intä Manbiŋam Täga nadänpän nadäkinik täk täkaŋ unita yänpän täk täyak?

⁶ * Unita yänpän Anutu täŋo man terak Abrahamta ŋode kudän täwani; U Anutu täŋo man nadänpän nadäkinik täŋirän Anututä siwoŋi äma yän yäntären iminkuk. ⁷ Eruk, man unitä ŋode niwoŋäretak; Äma nadäkinik täk täkaŋ uwä Abraham täŋo nanakiye bureni. ⁸ Imaka bureni u nämo ahänirän Anutu täŋo mantä kwawa ŋode yänahänkuk; Jesuta nadäkinik täŋirä uterak Anututä guŋ äbotta siwoŋi ämawebe yän api yäntären yämek. Unita Anutu täŋo mantä Abrahamken Manbiŋam Täga ŋode yänkwawak taŋ iminkuk; Gäkä terak Anututä ämawebe kuduptagänta iron säkgämän api täŋ yämek yäk. ⁹ Eruk Abrahamtä man unita nadäwän bureni täŋirän Anututä iron säkgämän täŋ iminkuk. Ude täŋkuko unita ämawebe nadäkinik täk täkaŋ unita udegän täŋ yämik täyak.

¹⁰ * Tänpäkaŋ äma бага man iwat-iwat kädet

* **3:6:** Rom 4:3 * **3:10:** Lo 27:26

terak yengämä pek täkaŋ uwä Anutu täŋo kokwawak yäpmäkta biŋam itkaŋ. Unitawä ŋode kudän täwani; Äma бага man kudän täwani u kudup nämo buramik täkaŋ uwä Anutu täŋo kokwawak yäpmäkta biŋam itkaŋ. ¹¹ * Man uwä kwawak ŋode niwoŋäretak; Baga mantä täŋkentäŋ imiŋirän äma kubätä Anutu iŋamiken siwoŋi täga nämo irek. Nämoinik! Uwä ŋode kudän täwani; Äma nadäkinik täŋirä Anututä siwoŋi äma yäŋ yäntären yämik täyak u irit kehäromi yäpmäkta biŋam täk täkaŋ. ¹² * Täŋ, бага man iwat-iwat ba nadäkinik täktäk u mebäri kubägän nämo. Nämoinik! Äma бага man terak it täkaŋ uwä бага man kudup säkgämän buramineŋo uyaku irit kehäromi yäpmäkta biŋam täneŋ.

¹³ * Nadäkaŋ? Baga man iwat-iwat kädettä bäräpi pähap ŋode nimik täyak; U kudup nämo buraminero uwä Anutu täŋo kokwawak yäpmäkta biŋam täne. Ude tänero upäŋkaŋ Kristotä бага man täŋo bäräpi u nintä terak nanik ketärenkuk. U Anutu täŋo kokwawak nintä yäpnaŋipäŋ ninta yäŋpäŋ kotaŋkuk. Unitawä man kubä ŋode kudän täwani; Anutu täŋo kokwawakitä äma päya terak däpmäŋ-pewä wädäk täkaŋ uterak ärok täyak. ¹⁴ Kristotä ude täŋkuko uwä mebäri ŋodeta täŋkuk; Bänep iron Anututä Abrahamta imikta yäŋkehärom taŋkuko uwä Kristo Jesu terak guŋ äbottä täga yäpneŋ. Ba ninta Kudupi Munapik nimikta yäŋkehärom taŋkuko u imaka, nadäkinik kädet terak nin täga yäpne.

* **3:11:** Rom 1:17; Gal 2:16 * **3:12:** Rom 10:5 * **3:13:** Rom 8:3; 2Ko 5:21; Gal 4:5; Lo 21:23

Baga man ba Yäj-kehäromtak man

¹⁵ Eruk notnaye man ƚo äma nininken täktäknin terak wohutpäŋ man wäranı ƚode yäwayäj; Äma ätutä imaka kubä täkta yäjpäŋ-nadäjkaŋ bänep nadäk-nadäk kubägän penpäŋ yäjkehärom täneŋ. Eruk ude täneŋopäj äma kubätä yäjkehäromtak man topneŋo uterak kodaki kubä täga nämo yäpurärärek ba bureni pewän ahäkta kädet täga nämo täŋpipiwek. Täŋpakaŋ Anutu täŋo yäjkehäromtak man uwä udegän. ¹⁶ * Anutu täŋo man kudän täwani terak ƚode danik täkamäj; Yäj-kehäromtak man Anututä bian yäjkuco unitäŋo bureni uwä Abrahamkät nanakita biŋam yäwani. Uwä nanakiye oraniye päke unita nämo yäyak. Nämo, u orani kubätagän yäyak. Täŋpakaŋ orani kubägän uwä wäpi Kristo u. ¹⁷ * Eruk, man u mebäri ƚodeta yäyat; Intäjukun Anututä Abraham terak iron säkgämän nimikta yäjkehäromtak man yäjkuco. Eruk, obaŋ 430 ude täreŋjrän mädeni käda бага man uwä ahäjkuco. Unita ƚode nadäwut; Baga man mäden-inik ahäjkuco unitä yäjkehäromtak man intäjukun ahäjkuco unitäŋo bureni pewä ahäkta kädet täga nämo täŋpipiwek. Nämoinik! ¹⁸ * Ironi u бага man iwat-iwat kädet terak täga yäpnero u täŋpäwä, eruk yäjkehäromtak man yäjkuco u imaka jopi kubä täŋpek. Upäjkaŋ Abrahamtä Anutu täŋo ironi u yäjkehäromtak mani terak yäpuk, бага man terak nämo yäpuk.

¹⁹ * Eruk, бага man ima mebärita ahäjkuco? Uwä ƚode; Anututä yäjkehäromtak man Abrahamta

* **3:16:** Apos 7:5 * **3:17:** Kis 12:40 * **3:18:** Rom 4:14, 11:6

* **3:19:** Rom 5:20; Apos 7:38

yäj iminjpäñä u mädeni käda waki täktäk täño mebäri kwawak pewän ahäкта yäjpäñ бага man u pewän ahänkuñ. Täñpäñ бага man iwat-iwat kädet u kadäni käronji itta nämo nadänkuk. Nämo, u it yäpmäj kuñtäyon Nanak bian ahäкта Abrahamta yänkehäromtak man yäj iminjkuo unitä kwawak ahänjirän kañ paorän yäj nadänkuk. Ba ñodeta nadäwut; Baga man uwä imaka bureni-inik, kadäni käronji itta uyaku, Anututä Mosesta u ini keran imän. Upänkañ ude nämo täñkuk. Nämo, u añeroniyeta yämänkañ unitä päpä bämop äma, Moses u keru terak peñkuñ. ²⁰ Täñpäkañ imaka bureni, Anutu täño yänkehäromtak man uwä añero terak ba bämop äma kubä terak nämo ahän yäminkuk. Nämo, Anutu kubägän unitä ini pewän ahänkuk.

²¹ * Eruk, ude unita ñode täga yäne? Baga man uwä yänkehäromtak man Anututä bian yänkuko unitäño iwan? Nämo inik! Anututä ämawebe irit kehäromita biñam yepmakta бага man nämo pewän ahänkuñ. Nämo, бага man kubätä irit kodaki täga pewän ahäwän yäwänäku ämawebe бага man iwarani uwä Anutu inamiken siwonji iräm.

²² * Upänkañ ude nämo. Anutu täño man ñode kudän täwani; Ämawebe kuduptagän momita watä piä täñpani. Eruk, man u bureni unita iron Anututä bian, ämawebe kämi Jesuta nadäkinik tänayäj täkañ unita yämikta yänkehärom täñkuko u бага man iwatpäñ täga nämo yäpneñ. Nämo, iron uwä ämawebe nadäkinik täk täkañ unitägän täga yäpneñ.

* **3:21:** Rom 8:2-4 * **3:22:** Rom 3:9-19; Rom 11:32

23 * Tānpākaŋ Jesuta nadākinik tāktāk kādet nāmo tumānjirān бага mantā nin topmānpāŋ nipmāŋ irirān it yāpmāŋ ābānjitna Kristota nadākinik tāktāk kādet kwawak ahāŋkuk. 24 * Unita бага man uwā watā piā ŋode tāŋ nimikta yāwani; Nin Manbiŋam Tāga u nadākinik tānjitna Anututā siwoŋi āmawebe yāntāreŋ nimekta бага man unitā nimagut yāpmāŋ ābātāngān Kristoken nipmanjukuk. 25 Eruk apiŋode nadākinik tāktāk kādet kwawak ahāŋ patkuko unita nin бага man tāŋo gāmori-ken wari nāmo itkamāŋ.

Anutu tāŋo nanakiye bureni

26 * Nāmo, in kudup Kristo Jesuta nadākinik tāk tākaŋ uterak Anutu tāŋo nanakiye ahāŋkuŋo itkaŋ. 27 * Ume yāpmānpāŋ Kristo-kāt kowat kwasikorān tāŋkuŋo uwā inā Kristo ini, tek ude wādāwā āroŋkuŋ. 28 * Unita inigān inigān, nārepmirek gārepmirek paotkuk. Guŋ ābotken nanik ba Juda ābotken nanik, piā watā āma ba āmata watā piā nāmo tāŋpani, āma ba webe u inigān inigān nāmo itkaŋ. Nāmo, in Kristo Jesu-kāt kentānpāŋ kubāgān-inik itkaŋ. 29 * Bureni-inik! In Kristo tāŋo tawaŋken itkaŋ u tāŋpāwā, eruk Abraham tāŋo nanakiye bureni-inik tākaŋ unita Anututā bian imaka Abrahamta yāŋkehāromtaŋ imiŋkuko u bureni-inik api kaŋ-ahāneŋ.

4

1 Man yāyat u yāŋkwawa takta man wārani

* 3:23: Gal 4:3 * 3:24: Rom 10:4 * 3:26: Jon 1:12 * 3:27: Rom 6:3, 13:14
 * 3:28: Rom 10:12; 1Ko 12:13 * 3:29: Rom 4:13

kubä ñode yäwa; Äma kubä täño nanaki, nanitä kumänjirän nani täño tunjumi u korewekta yäwani. U kuduhtagän korewekta yäwani upänkañ nanak täpuri irirän nani kumbeko uwä nani täño tunjum jop täga nämo yäpek. Nämo, nani täño piä watä ämaniyetä itneño udegän irek. ² U nanak täpuri irirän nanitä nanaki u kañiwatta äma iniñ kirewani u gämori-kengän kuñarek. U gämori-kengän it yäpmän kuñtängän kadäni nanitä bian peñ imani u ahänjirän täga yäpek. ³ * Eruk, nintä terak udegän pätak. Bian-inik bänepnintä nanak paki ude kuñatpäñ kome täño imaka jopi-jopi unita watä piä täk täñkumänonik. ⁴ Täñpäkañ kadäni Anututä ini iwoyänjuk-ken ukenä nanaki-inik u pewän äpuk. Pewän äpä komen webe kubätä bayañjuk. Bäyawänkañ Juda äma, бага man iwarän täwani ude itkuk. ⁵ * Ude itkuko uwä ämawebe бага man iwarän täwani nin nimagutpäñ nipmanpäñ Anutu täño nanakiye bureni-inik itneta täñjuk.

⁶ * Eruk, nin unitäño nanakiye bureni-inik itkamän yän niwoñärekta Anututä Kudupi Munapiki bänepnin-ken peñ niniñjuk. Peñ niniñkuko itkañ Munapik unitä täñpewän Anututa gäripi-inik nadänpäñ Nan! Nan! yän iwet täkamän. ⁷ * Kädet ude täk täkamän unitä ñode niwoñärek täyak; Nin piä watä äma jopi ude wari nämo itkamän. Nämoinik! Anututä täñpewän iniken nanakiye bureni-inik ude itkamän. Ude itkamän unita imaka tägatäga Anututä nanakiyeta biñam peñ yämani u bureni-inik api korene.

* **4:3:** Gal 3:23; Kol 2:20 * **4:5:** Gal 3:13 * **4:6:** Rom 8:15-16

* **4:7:** Rom 8:17; Gal 3:29

Pol Galesia ämawebeta nadäwätäk täŋkuk

8 * Bian in Anutu täŋo mebärini nämo nadäŋpän unita imaka jopi u anutu yän yäwerani unita watä piä täŋ yämik täŋkuŋ. Upänkaŋ imaka uwä Anutu bureni nämo. 9 Täŋ, apiŋo in Anututa nadäŋpän Anututa not täŋ imik täkaŋ. Etäŋ goret yäyat. Bureni ŋode yäwa tägawek; Anutu in tabäŋpän nadäŋkaŋ not täŋ tamik täyak. Eruk ude unita imata kome täŋo imaka jopi-jopi, kehäromini nämo u äneŋi not täŋ yämiŋpän yämagutkaŋ? Unita watä piä äneŋi täŋ yämikta nadäŋpän ude täkaŋ ba? 10 * In Anututä nibäwän tägawut yänpän kadäni ŋodewanita бага penpän iwaräntäk täkaŋ; Kepma wäpi biŋam ikek, komepak kodaki ba obaŋ kodaki täŋo orekirit unita nadäŋirä ärowani inide kubä täk täkaŋ. 11 Kädet ude täŋirä näkŋo piäna bämopjin-ken täŋkuro unitä jopi ude täŋpek yän yänkaŋ nadäwätäk täk täyat.

12 Notnaye, näk täŋkentän tamikta in bumik äworeŋpän bämopjin-ken itkuro unita butewaki terak inken ŋode yänapitat; Nadäk näkä inŋitpeŋ kuŋat täyat udegän nadäŋpän kaŋ kuŋarut. Bok itkumäŋ-ken uken näka goret kubä nämo täŋ namiŋkuŋ. Nämo! 13 * Ŋodeta juku piwut; Mämärem Manbiŋam Täga yänahänpän täwetkuro uwä näk käyäm mebäri kubätä nepmäŋit-pewän inken itpän manbiŋam u täwetkut. 14 Kadäni ugän gupna-ken wakiinik nadäŋkuro unitä inta bäräpi taminkuk. Upänkaŋ in näka gaŋani nadäŋpän mäde nämo ut namiŋkuŋ. Nämo, Anutu täŋo aŋero kubä

* 4:8: 1Ko 8:4-6 * 4:10: Rom 14:5; Kol 2:16 * 4:13: 1Ko 2:3

imagutneŋo ude bumik nämagutkuŋ. Ba Kristo Jesu ini imagutneŋo ude täŋ naminŋkuŋ. ¹⁵ Unita jide? Kadäni uken oretoret pähap nadänpäŋ imaka imaka pidämigän täŋ namik täŋkuŋopäŋ oretoretjin u apiŋo de itak? Kadäni uken näk täŋkentäŋ namikta gäripi pähap nadänpäŋ injinken dapunjin dätpäŋ näka naminayäŋ bumik täŋkuŋ. ¹⁶ * Ude täŋkuŋopäŋ apiŋo jide? Näkä man bureni täwet ahätat unitä täŋpewän näka iwan täŋ namikaŋ ba?

¹⁷ Notnaye, nadäkaŋ? Äma бага man kädet iwaräntäktä täwet täkaŋ uwä gup-tägän not taŋi täŋ tamik täkaŋ upäŋkaŋ bureni täŋkentäŋ tamikta nadäŋkaŋ nämo yäk täkaŋ. Nämo, ude täŋpena Pol kakätäŋpeŋ nintagän gäripi nadänpäŋ niwarut yäŋkaŋ täk täkaŋ. ¹⁸ Eruk, imaka täga kubäta gäripi nadäneŋo uyaku täga. Näk inkät irira ba inkät nämo irira udegän täneŋ. ¹⁹ O nanaknaye bureni-inik, inta yänpäŋ komi pähap, webetä nanak bäyanayäŋ yäŋkaŋ nadäk täkaŋ ude äneŋi nadätat. Komi ude nadäŋ yäpmäŋ kuŋtäyiwa Kristo täŋo irit kuŋat-kuŋari ba täktäki unitä inken kaŋ tokŋeŋ parän. ²⁰ Inkät bok itne yäŋ nadätat upäŋkaŋ butewaki, apiŋo inkät nämo itkamäŋ. Bok itpäŋ yäwänä man kwini terak yäpä-siwontak man täga täwetet. Wära! Kädet jide upäŋ iwatkaŋ api täŋkentäŋ tamet yäŋ nadäŋkaŋ inta nadäwätäk pähap täŋ itat!

Haga kenta Sara terak man wärani yäwani

²¹ Ai, in бага man täŋo gämori-ken kuŋatta gäripi nadäk täkaŋ u täwet yabäŋira mebäri näwerut; Anutu täŋo бага man kudän täwanitä ŋode yäyak

* **4:16:** Amo 5:10

u nämo nadäkaŋ ba? ²² * U ŋode yäyak; Abraham täŋo nanaki yarä. Kubä uwä piä watä webe jopi wäpi Haga unitä bäyaŋkuk. Täŋpäkaŋ kubäwä webeni bureni Sara unitä bäyaŋkuk. Sara uwä webe komi piä terak nämo irani u wäp biŋam ikek. ²³ * Täŋpäŋ nanak watä piä webe unitä bäyaŋkuko u ämawebetä nanak bäyakta piäni täk täkaŋ kädet uterak bäyaŋkuk. Täŋpäkaŋ webe wäp biŋam ikektä bäyaŋkuko uwä Anutu täŋo yäŋkehäromtak man uterak ahäŋkuk. ²⁴ * Man unitäŋo kukŋini ŋode pätak; Webe yarä uwä topmäk-topmäk man mebäri yarä täŋo wärani ude itkamän. Topmäk-topmäk kubä Sainai pom terak ahäŋkuko unitäŋo wärani uwä Hagatä itak. Topmäk-topmäk unitä nanak pewän ahäk täkaŋ uwä piä watä äma jopigän. ²⁵ Haga uwä Sainai pom Arebia komeken itak unitäŋo wärani kubä. Ba Jerusalem apiŋo itak unitäŋo wärani kubä. U imata, Jerusalem nanik ämawebe uwä man Sainai pom terak ahäŋkuko unita watä piä täŋpani, ba nanakiye imaka, udegän täk täkaŋ. ²⁶ * Täŋpäkaŋ Jerusalem mebäri kubä punin unu itak. Uwä Sara, webe wäpi biŋam ikek ude. Uwä nadäkinik täŋpani nin täŋo meŋnin pähap. ²⁷ Unita Anutu täŋo mantä ŋode yäyak;

Webe äruŋ itan u oretoret täyi!

Nanak bäyak-bäyak täŋo komi nämo nadätan unita kap teŋpäŋ oretoret gera yäyi!

Imata, webe äpitä iwat kirewanitä webe äpi nitek irepmitpäŋ nanak bumta api bäyawek yäk. Ais

* **4:22:** Stt 16:15, 21:2 * **4:23:** Rom 9:7-9 * **4:24:** Rom 8:15; Gal 5:1 * **4:26:** Hib 12:22; Rev 3:12; Rev 21:2,10

54:1

28 * Eruk notnaye, in uwä Aisak ude, nanak Anutu täño yänkehäromtak man terak ahäwani. 29 Tänpäkañ nanak nädapitä nanak pewä ahäk-ahäk kädet terak ahänkuko unitä nanak Munapik terak ahäwani unita komi imik täñkukonik. Tänpäkañ apiño kädet udewanigän bämopjin-ken itak. 30 * Unita Anutu täño mantä jide yäyak? U ñode yäyak; Watä piä webe u nanaki bok yäwat kirewut! Watä piä webe unitäño nanaktä webe wäp biñam ikek unitäño nanak täño tuñum, nanitä peñ imani u täga nämo korewek. 31 * Unita notnaye, man unita ñode nadäwut; Ninä watä piä webe unitäño nanakiye nämo. Nämoinik, ninä webe wäpi biñam ikek unitäño nanakiye.

5

Baga man gämori-ken nämo itne

1 * Eruk apiño nin imaka kubä täño komi piä terak nämo it takamän. Nämoinik, Kristotä komi piä u gänañ nanik nimagutpäñ nipmañkuk. Unita in kehärom tañpäñ itkot. Äma kubätä äneñi бага man täño komi piäken itta tämagurekta ket nadän täpänek-inik täñkañ itkot. 2 Unita näk Poltä bureni-inik ñode täwera nadäwut; In äma gupjin moräk madäkta bänepjin ärik täkañ u nadän yämiñirä gupjin moräk madäneño uwä Kristo täño piäni unitä in täpuri kubä täga nämo täñkentän tamek.

* **4:28:** Rom 9:7; Gal 3:29 * **4:30:** Stt 21:10; Jon 8:35 * **4:31:** Gal 3:29 * **5:1:** Jon 8:32,36; Gal 2:4, 5:13; Apos 15:10

Nämoinik! ³ Eruk änenji kwawak ñode yäkgän tänpa; Äma kubätä Anutu inamiken siwoñi irayän nadänpän gupi moräk madäweko uwä, eruk kädet kubä nämö pat imitak, äma u бага man kudup kañ iwarän! ⁴ Bureni, Anutu inamiken siwoñi itnayän nadänpän бага man iwat-iwat kädet iwat täkañ uwä Kristo mäde ut imikañ ubayän. Ba Anutu täño orakorakitä täga nämö api täñkentän tamek.

⁵ Tänpäkañ Munapiktä bänepnin tänpidäm tañirän Anututä nadäkinikninta yänpän siwoñi ämawebe yän yäntären nimekta oretoret terak itsämänkamän. ⁶ * Nadäkañ? Äma Kristo Jesukät kowat kwasikorän täk täkañ uwä gup moräk madäk-madäk ba gup moräk nämö madäk-madäk unita nadänirä imaka jopigän täk täkañ. Imaka bureni uwä ñode; Nadäk-nadäknin kudup Jesu terakgän penpäñ notniyeta gäripi kowat nadän imän täktäk kädet unitäwä imaka bureni-inik täyak.

⁷ * Bian in Kristo täño kädet gäripigän iwat täñkuñonik. Ude täk täñkuñopän man bureni täño kädet u iwaräntäкта netätä tañiñ bitnäñkuk? ⁸ Tañiñ bitnäñkuko u Anutu tämagurani unitä nämö täñkuk. ⁹ * Upänkañ nadäk-nadäk waki täpuri-inik ireko unitäwä äma mäyap tänpän wanen, yis täpuritä käräga tänpewän tañi tokñeweko ude. ¹⁰ * Tänpäkañ in ba näk Ekänita nadäkinik täk täkamän unita inta ñode nadätat; Nadäk inigän kubä nämö api injiten. Näkño nadäk ñogänpäñ api injitpäñ iwarän tänen yän nadätat. Tänpän netä kubätä

* **5:6:** 1Ko 7:19; Gal 6:15* **5:7:** Gal 1:6* **5:9:** 1Ko 5:6* **5:10:** Gal 1:7; 2Ko 11:15

nadäk-nadäkjin u tänpän wakan u nämo nadätat upänkan äma uwä waki kädet pewän ahakan unita kowata gwäki waki api yäpek.

11 * Tänpakan notnaye, näka node nadawut; Tänyäkjarani äma bämopjin-ken itkan u näka node yäk takan; Pol uwä gup moräk madakta nintä yäk takamän udegän yäk täyak yän yäk takan. Upänkan man u bureni nämo, jopi! U bureni tänpawä Juda äma u imata näka kokwawak pen tak takan? Ba u bureni tänpawä äma uwä näka bänep täga nadänpän päya kwakäpta yänpän man yänahäk täyat unita nadawätäk tänpän bänepi täga nämo tänpä wanej. 12 Eruk, äma nadäk-nadäkjin tänpawak takan unita node yäwa; Ude tak takan uwä gupi moräk ugän nämo madänejen. Nämo, gupi kudup madän däknjen tänpä kwäpän komi nadawut!

13 * Tänpakan notnaye inä Anututä бага man täno komi piäken nämo itta yänpän tämagutkuk. Ude unita node nadänejen; Apiño бага man täno topmäk-topmäk terak nämo itkamän unita bänep biani täno täktäk waki täga täne yän nämo nadänejen. Nämoinik! Node tänejen; Gäripi kowata kowata nadänpän watä piä kowata kowata tänejen. 14 * Unita node nadakan? Man täpuri nonitä бага man kudup uwäk täyak; Gäknata nadäk täyan udegän notkapakta nadänpän iron täj imen yäk. 15 Unita jukuman node täwetat; In an ägwäritä-yän yän-awätpän iwan kowata kowata tak takan u pen tänpänä ket nadänkan; Injin-tägän kowat tänpä wawän tänpän kudup paotnehta nadänkan!

* 5:11: 1Ko 1:23 * 5:13: 1Pi 2:16 * 5:14: Mat 5:43; Rom 13:9

Munapik täño nadäk tawaᅇᅇän iwatne

16 * Unita ᅇode täwetat; In Kudupi Munapik täño nadäk tawaᅇᅇ terak pen kuᅇatnayäᅇ täño uwä bänep biani täño nadäᅇ gärip waki u nämo api iwat täneᅇ.

17 * U imata, bänep biani täño gäripkät Munapik täño gärip u nin nimagutta närepmirek gärepmirek täk täkamän. Yarä uwä iwan ude täkamän unita imaka bureni täkta gäripä nadäk täkaᅇ u nämo iwatpäᅇ täk täkaᅇ. 18 * Täᅇpäkaᅇ Munapiktä irit kuᅇat-kuᅇatjinta watäni irayäᅇ täko uwä бага mantä komi piäken täga nämo api tepmaᅇpek.

19-21 * Eruk kudän bänep bianitä pewän ahäk täkaᅇ uwä kwawak ᅇode; Kubokäret, kudän taräki täktäk, mäjo wära oraᅇ yämik-yämik, ämik gäram ba äma täᅇpäwak kädet, kokwawak täᅇpäᅇ duᅇ-wewek täktäk, äma täño tuᅇum yabängärip, täᅇ-pänapäna, wäpi biᅇam yäpmäkta närepmirek gärepmirek, äbot duᅇ-weᅇpäᅇ ini-ini itkaᅇ yäᅇawät-awät täktäk, ba närepmitak yäᅇkaᅇ yäᅇ-kokwawak nadäk-nadäk, bi-pani kap teᅇpäᅇ ume naᅇkaᅇ täᅇᅇuᅇᅇuᅇ täktäk kädet. Bänep bianitä kudän u, ba kädet waki ätu udewanigän pewän ahäk täkaᅇ. Unita jukuman bian täwetkuro udegän äneᅇi ᅇode täwetat; Äma kudän udewani täk täkaᅇ uwä Anutu täño kaᅇiwat yewa gänaᅇ täga nämo api äroneᅇ.

22-23 * * Täᅇpäkaᅇ kudän bureni Kudupi Munapiktä pewän ahäk täkaᅇ uwä ᅇode; Bänep iron täktäk, oretoret täᅇpäᅇ bänep kubägän irit kädet, bäräpi gänaᅇ bänep kwini terak irit, orakorak

* 5:16: Rom 8:4; Gal 5:25 * 5:17: Rom 7:15-23; 1Pi 2:11

* 5:18: Rom 6:14, 8:14 * 5:19-21: 1Ko 6:9-10 * 5:22-23:

Efe 5:9 * 5:22-23: 1Ti 1:9

täktäk kädet, kudän tägatäga täktäk kädet, nadäk kubägän penpäñ kuñat-kuñat, ämawebe inamiken äpani kuñat-kuñat ba irit kuñat-kuñatkata watäni itpen kuñat-kuñat. Kudän udewani täkta бага man kubätä бага nämö penkiretak. ²⁴ * Unita nadäkan; Kristo Jesuta biñam täñpani ämawebetä bänep biankät unitäño täktäki ba nadäñ gäripi u kudup päya kwakäp terak utpewä kumänpäñ paotkuk. ²⁵ * Bureni, Kudupi Munapiktä irit bureni niniñkuko unita Munapik unitäño nadäk tawañ ugän iwat täkäna! ²⁶ * Unita notnaye, nin-inta nadäñitna ärowani-inik nämö täñpek, ba nadäk waki terak närepmirek gärepmirek täñpäñ notniye täño bänepi nämö täna waneñ.

6

Täñkentäk kowata kowata täkta man

¹ * Notnaye, notjinpak kubätä momi kubä täñirän kanpäñä noriye Kudupi Munapik täño nadäk ikektä bänep kwini terak imagutpäñ yäpä-siwonñan imineñ. Täñpäkan injin imaka täñyabäken mäneño u deta watäni ket itkan. ² * Täñkan bäräpi injin kubäkubä täño u täñkentäk-kentäk terak buramineñ. Ude tänayän täño unitäwä Kristo täño бага man u api buramineñ. ³ Täñpäkan äma kubä wäpi biñam ikek nämö upäñ wäpna biñam nitek yäñ nadänpäñ gupi yäpmäñ äroweko uwä inita täñikñarani ude täñpek.

* **5:24:** Rom 6:6; Kol 3:5; 1Pi 2:11

* **5:25:** Rom 8:4

* **5:26:**

Plp 2:3 * **6:1:** Mat 18:15; Jem 5:19

* **6:2:** Rom 15:1

4 * Təŋkaŋ wəpjin biŋam yəpməŋ akukta äma ätu təŋo täktäki-kät gəkŋaken ukät peŋ kentəŋpəŋ yabəŋpəŋ-nadəŋkaŋ näkä yärepmitat yəŋ nämo nadäwen. Nämo, äma kubäkubätä iniken täktäki waki ba təga u yəpməŋ danipəŋ kaŋpəŋ nadäk täneŋ. Təga təro yəŋ nadəŋpəŋä eruk inita oretoret təga nadäwek. 5 * Imata, äma kubäkubätä täktäki iniken iniken unitəŋo bäräpi kotaneŋ.

6 * Təŋpəkaŋ Anutu təŋo man täwetpəŋ təwoŋärek təŋpanita ironjinta tuŋum pat tamikaŋ uken nanikpəŋ təŋkentəŋ yämineŋ.

7 Notnaye, siwoŋi ŋode täwera nadäwut; Gäk piäka-ken ketem yeri jidewanipəŋ piweno uwä bureni inidegän ahäwek. U täktäkjin käda udegän ahäwek. Unita ŋode nämo nadäneŋ; Anutu təga api təŋikŋatne. Nämo, ude nadänayəŋ təkaŋ uwä injinken bänepjin təŋikŋarani api täneŋ. 8 U ŋodeta yäyat; Äma kubätä bänep bianini təŋo nadəŋ gärip u iwarän täwayəŋ täko uwä täktäki waki unitä kudup api təŋpənwan imineŋ. Təŋ, äma Kudupi Munapik təŋo täktäki iwarän täwayəŋ täko uwä Kudupi Munapiktä təŋpewän irit kehäromi u api kaŋ-ahäwek. 9 * Unita təŋkentäk-kentäk piä täkta gaŋani nadänetawä! Gwäk pimiŋpəŋ ude tänayəŋ täməŋo uyaku ketem bureni puget-puget kadäni-kenä bureni säkgämän api yäpne. 10 Unita kädet tuməŋ nimiŋiränä äma kuduptagänta kudän təga təŋ yämik täkäna! Upəŋkaŋ kudän təga u Ekäni təŋo äboriye-ken bureni-inik täk täkäna!

Jukuman tärek-tärek

* **6:4:** 1Ko 11:28 * **6:5:** Rom 14:12 * **6:6:** 1Ko 9:11,14

* **6:9:** 1Te 3:13

11 In ketna kwainjirän kudän goret täyat ɲo käkaɲ? U näkɲaken ketnatä kudän täɲ tamitat. 12 * Nadäkaɲ? Äma in gupjin moräk madäkta peɲ täwet täkaɲ u Juda noriye injamiken gup käda täɲo täktäkta wäp biɲam ikek itta nadänkaɲ täk täkaɲ. Ude täk täkaɲ uwä mebäri kubäta nämo, u Kristotä päya kwakäp terak kumbuko unita nadäkinik täɲpäj kuɲat täkaɲ yäj yäɲpäj komi nimineɲo udetä täk täkaɲ. 13 Upänkaɲ äma gup moräk madäk-madäk kudän täk täkaɲ u бага man kudup säkgämän nämo iwat täkaɲ. Nämo, u in peɲ täwerirä gupjin moräk madäwäpäj uterak wäpnin biɲam kaɲ yäpna yäj nadänkaɲ täk täkaɲ. 14 * Upänkaɲ nähäwä imaka unitäɲo biɲam nämo, Ekäninin Jesu Kristo päya kwakäp terak kumbuko unitäɲo manbiɲam u kubätagän nadäɲpäj oretoret täɲpäj nadäkinik täk täyat. U imata, unitäɲo kumäk-kumäkitä täɲpewän imaka komen ämawebetä nadänjirä täɲkentäki ude täk täkaɲ, näk unita nadänjira jopi-inik täk täkaɲ. Näk kumbani ude irira kome täɲo imaka ude-wanitä täga nämo täɲkentäj namik täkaɲ. 15 * Äma kubä gupi moräk madäwek ba nämo madäwek unitä jideka nämo täɲpek. Nämo, imaka taɲi uwä Anututä äma u täɲpewän kodaki-inik äworeweko unitä bureni täyak. 16 Eruk, Anutu täɲo bänep pidäm ba butewakitä ämawebe man kädet u iwat täkaɲ uterak kaɲ pat yämän. Ämawebe uwä Anutu täɲo äbot bureni.

17 * Eruk yäɲtärek man ɲode yäwa; ɲonita äma

* 6:12: Gal 5:11; Plp 3:18 * 6:14: 1Ko 1:31, 2:2 * 6:15: Gal 5:6; 2Ko 5:17 * 6:17: 2Ko 4:10

kubätä nadäj bäräp äneji kubä nämö namek. Nämoinik, man yäñahäntäj kuñatkut-ken äma kerititä nut täñkuño unitäño bärämi gupna-ken itkañ unitä näk Jesu Kristo täño piä äma bureni-inik yäñ yäñahätak. ¹⁸ Täñpäkañ notnaye, Ekäninin Jesu Kristo täño orakorakitä in kudup terak tärek-täreki nämö it täyon. Ugän.

Anutu Täño Man
The New Testament and portions of the Old Testament
in the Tuma-Irumu Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na sampela Olpela Testamen long
long tokples Tuma-Irumu long Niugini

copyright © 1997, 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuma-Irumu

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

914cbf46-f59a-54d1-b209-0f763534edb5